

GAZETA TRANSILVANIEI.

A N U L L X I I .

Nr. 272.

Braşov, Joi 9 (21) Decembrie.

1899.

Bibliotecile populare.

Multă stăruință ni-am dat în colonele acestei foi de-a deștepta atențiunea Românilor asupra marelui importanțe a bibliotecilor populare și nu odată ne-am ținut datorii avertisă pe frații noștri din toate unghiurile țerei să bage de seamă și să nu mai întârzie de-a lăsa neesploatat acest mănăstir și roditor teren, căci ni-l vor ocupa alții.

Prevestirea acesta pare a se împlini acum. Ministrul unguresc de culte și instrucțiune publică Iuliu Wlassics a dat chiar în zilele acestea un ordin către inspectorii unguresci de școle, prin care le impune, ca în viitor „la toate școlile elementare și de repetiție ale statului și la cele comunale să se organizeze bibliotecă, căci binefacerile culturii numai prin acestea se pot propaga în straturile de jos ale poporului“. În ordinațiune se spune mai departe, că pentru bibliotecă vor avea să se procure astfel de opuri, „care sunt scrise în spirit patriotic, au tîndință morală și propagă știință“. Pentru procurarea bibliotecilor se va întrebuița o parte din taxele de înscriere și din banii încasați pentru absenții.

E de remarcant, că inițiativa acesta energică, cum o numesc foile unguresci, este a se datori ministrului-președinte Szell și că la provocarea acestuia a dat Wlassics ordinul de mai sus. În ordin se mai spune, că din bibliotecă să fie achiziționate cărțile, care „din punct de vedere moral și politic ar putea cădea sub critică“. Imprumutarea cărților la popor va fi gratuită.

Credem, că cetitorii vor înțelege, că această ordinațiune ministerială își are importanța sa, care ne privește de aproape și pe noi. Școlile elementare ale statului, ca și cele comunale, sunt cercetate în foarte mare parte și de elevii români. În mâinile acestor elevi se vor da cărți unguresci alese și întocmite pentru priceperea lor, ba ca să fie mai atrăgătoare vor fi multe din ele și ilustrate. Tinerii români se vor obișnui cu ele, le vor citi și, mai ales în lipsa de bibliotecă românească, se vor îndulci cu lectura ungurească, de care cu greu se vor mai desbăra chiar și la bătrânețe.

Cine ar fi ore atât de orb, ca să nu vadă pericolul cuprins în această eventualitate?

Se spune, că drept, în ordinațiune, că cărțile, care din punct de vedere politic ar fi dubioase, sunt a se omite din bibliotecă. Dăruie cine nu știe astăzi, că înaintea șovinistilor unguri o carte istorică, de exemplu, ar putea fi „dubioasă“ numai în cazul, dacă n'ar fi scrisă pe calapodul lor? Ba am putea susține, că mai ales în ce privește istoria patriei, cum și raporturile față cu popoarele maghiare, nici nu există în literatura maghiară modernă carte, care să nu fie tendențioasă, falsă, ba chiar veninată. Și totuși astfel de cărți sunt admise în bibliotecile școlare unguresci. Am avut chiar în anul școlar

curent ocaziunea de-a vedea școlari români, care studiază la școlile unguresci din loc, aducând din bibliotecă școlii lor cărți istorice cu ilustrații colorate, în care cevași cam indirect, dăruie cu multă impertinență se batjocuresc „Valahii“ și eroii lor dela 1848—49.

Acăsta e „cultura“, cu care sunt și vor fi încă de aci încolo adăpați elevii școlilor elementare comunale și de stat, care, durere, în mare parte sunt recrutați dintre Români. Dăruie nu numai elevii, ci și mulți din cei ce vor fi trecuți prin acele școle vor fi imbiați cu această hrana veninată, căci dăruie bibliotecile reclamate de ministrul Wlassics vor fi întocmite și destinate nu numai pentru școlari, ci și pentru popor, ba mai virtos pentru popor.

De-altminteala în anii din urmă printre Maghiari se lucră cu deosebită stăruință pentru înființarea de bibliotecă populare. Ministrul Wlassics a dat de repetite-ori din bugetul statului ajutoare „Kulturgylet“-urilor unguresci pentru a înființa bibliotecă populare. Au și înființat. „Kulturgylet“-ul din Clușă singur a înființat până acum 103 bibliotecă populare și a proiectat să înființeze alte 50. Asemenea au înființat „Kulturgylet“-urile din Ungaria și continuă a lucra în direcțiunea acesta. Mai acum doi ani ministrul unguresc de agricultură înființase bibliotecă populare pe la domeniile statului și așa mai departe.

Este adevărat, că noi Români nu putem și nu vom putea ține pept cu o stăpânire, care încredută în puterile forței brutale își ține de-o problemă a sa, ca dela noi să ia și la ai săi să dea. Nici nu putem aștepta, ca cultura noastră națională să fie sprijinită din bugetul statului pe câtă vreme acest buget e pus la dispozițiunea unui guvern, care în privința națională ne vră moarte și nu viață. Dăruie tocmai fiindcă suntem atât de strimtorați și fiindcă atâtea curse periculoase ni-se pun în cale, este — o dicem pentru a suta oară — datorința noastră cea mai de căpetenie, ca să ne deștepăm din amotire cu un ceas mai curând de-a ne vedea coplesiiți de toate părțile cu literatură străină.

Am înființat școle, care ne-au costat sute și deeci de mii, și le susținem cu spese de alte sute și deeci de mii. Pentru ce și pentru cine, dacă nu vom grăbi a da tinerimei crescute în aceste școle carte românească, care s'o abată dela veninată hrană, ce 'i-se prepară?

Înțelegeți odată, Români, că temelia vieții noastre o formăză poporul și pentru luminarea acestuia trebuie să luptăm în grabă și fără preget, ca să nu dea asupra lui întunecul morții, ce 'i-se pregătesce.

Cestiunea rentei școlilor din Braşov. Cetim în „Constituționalul“ de Duminecă: „Scirile răspândite prin diare, în cestiunea rentei școlilor dela Braşov, sunt premature. Cum stă în realitate situa-

țiunea, nu se va putea afla, decât s'eu printr'o declarare oficială a guvernului, s'eu prin sentința tribunalului Ilfov, secția I, înaintea căruia este pendentă cestiunea ca proces și care, în ori-ce cas, va trebui să consunțescă, fiă numai prin o sentință de espedient, relația juridică între statul român și biserica sf. Nicolae din Braşov, care este relația unui debitor către un creditor“.

Crisă în Austria.

În 2 Octomvru n. a venit la guvern contele Clary și, după cum se asigură din toate părțile, deja înainte de Crăciun el își depune portofoliul. Diarele unguresci se laudă, că Szell i-ar fi pricinuit căderea prin atitudinea lui intrasigentă în cestiunea proiectelor de lege despre asignarea dărilor de consum și a cvotei.

Se spune însă, că monarhul nu voescă să dimisioneze pe contele Clary tocmai în împrejurările de față și i-ar plăce mai bine, decât s'ar afla o modalitate ore-care de-a susține pe Clary și mai departe în fruntea afacerilor, fără de a fi silit Clary să-și ia refugiu la aplicarea §-lui 14, cu care el nu simpatizează.

Dăruie care ar putea fi acesta modalitate? Asupra afării ei își frământă mințile bărbaii conducători dela guvern, dăruie nu o pot afla.

Astăzi camera din Viena ține ultima ședință, apoi va lua vacanță de sărbători. Eri s'a ținut un consiliu de corună în Viena. În acest consiliu a trebuit să se petrecă lucrurii însemnate și poate chiar decisive. În vederea gravei situațiuni monarhul a renunțat la călătoria sa în München și s'a decis a rămâne în Viena. De aci se poate conchide, că crisa se va rezolva deja în decursul acestei săptămâni și că, neputându-se afla mod de înlăturare a căderii lui Clary, pe la începutul săptămânei viitoare Austria va avea alt cabinet. Dăruie nici noul ministeriu nu va putea să aibă decât caracter provisor și nu se va deosebi intru nimic, în ceea-ce privește colorea politică, de ministeriul Clary. Trei nume se amintesc ca urmași ai contelui Clary: ministrul actual al landwehr-ului austriac contele *Welssersheimb*, locțiitorul din Triest contele *Goess* și locțiitorul din Brünn br. *Spens-Boden*.

Intr'aceia în comisiunea parlamentară pentru pact *obstrucțiunea* continuă. Un singur orator ceh a ocupat ședința de alaltăeri. La fine președintele Bilinszki s'a ridicat și a dorit membrilor sărbători ferice. La întrebarea, când se va ține proxima ședință, Bilinszki a răspuns zîmbind: „*Asta e nesigur*“, ér printre deputați se vorbea, că sigur este altceva: *dimisia contelui Clary*.

„Valahimea are drept să se revolteze“. Revista politică maghiară „*A hét*“ publică un articol din p'na d-lui Tar *Lőrincz* intitulat „*Iancu*“. Articolul combate energic atitudinea acelor procurori unguri,

care în vorbirile lor de acuză *fac politică* în loc să reprezinte ordinea de drept. Vorbind despre Avram Iancu dice, că a fost „*cu adevărat erou și politician cinstit*“, apoi declară: „*Procurorul regesc (Lazar) a numit pe Avram Iancu, eroul național al valahimei din Ardeal, haramita vezer*“. Dăruie procurorul regesc de fapt s'a declarat astfel, Valahimea din Ardeal are cauză și drept să se revolteze“.

Recomandăm acesta sinceră declarațiune atențiunii fanaticului Bartha!

„Validitatea limbei statului“. Cetitorii noștri cunosc circulara confidențială, ce unul din președinții tabelor regesci a adresat-o președinților de tribunale de sub inspecțiunea lui cu privire la „validitatea limbei statului“ în toate actele procesuale. Diarele din Peșta iau și ele act de aceasta, și-o însoțesc cu observări vrednice de spiritul medieval, ce transpiră din tot ceea-ce scriu, când e vorba de îndreptățirea limbilor nemaghiare. Laudă măsura luată de respectivul președinte de tablă regescă, pe care o numesc „*măsură cât se poate de maghiară*“ și îndemnă pe funcționarii mici și mari dela administrația justiției, să o urmeze, făcând asemenea.

Maylender despre politica guvernului unguresc. Fostul podesta din Fiume Maylender și membrii partidei autonomiste fumane, au fost provocați printr'o scrisoare deschisă să se pronunțe, decât aprobă „*uneltirile*“ contra limbei maghiare. La scrisoarea acesta a răspuns fostul primar din Fiume Maylender intr'o foia italiană, ce apare în Fiume. „*Guvernul unguresc — dice Maylender — a erigiat în program alipirea sa de nisunțele șoviniste, perverse, păcătoase, ilegale, nerealisabile și ridicule. A introdus în Fiume cel mai nerușinat, mai depravat și mai repulsiv absolutism unguresc*“.

Foile unguresci sunt foc și pară pentru acest energie răspuns.

Cum agită ei.

Săcuiul Nicolae Bartha, cel mai fanatic reprezentant al maghiarimei din Ardeal, éráși s'a infuriat în contra „*Valahilor*“. Încălcat pe roibul buestru al celui mai încarnat șovinism, el alérgă nebun și bate câmpii rétăcirilor și absurdităților politice și ținând într'o mână făcila urii de rassă, ér în alta sbiciul neputințioasei sale mâinii, varsă foc și pară și poonesce în vânt să se sparie bieții „*Valahr*“. Astfel ni-se presentă N. Bartha în primele colone ale fôiei sale „*Magyarország*“ de Marți, intr'un articol iscălit de el și scris anume cu scopul de-a agita și ațita la ură în contra Românilor.

Prilegiu la acesta i-a dat critica și infierarea, ce i-s'a făcut și adus aceluia procuroraș ungar, care din incidentul procesului pentru fondul lui Iancu, a avut tristul curagi de-a numi „*căpetenie de bandiți*“ pe cea mai măreță și mai eroică figură din luptele noastre pentru libertate și naționalitate în anii viforoși 1848/9.

Bartha s'a infuriat grozav fiindcă unii din ai noștri au cerut cu drept cuvânt satisfacțiune pentru insulta, ce s'a făcut memoriei lui Avram Iancu și poporului român în incinta tribunalului din Alba-Iulia. El susține, că s'ar fi ășis din o parte a

„GAZETA“ iese în fiecare zi.

Abonamente pentru Anstro-Ungaria: Pe un an 12 fl., pe șese luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. N-rii de Duminecă 2 fl. pe an. Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 fr. N-rii de Duminecă 8 franci. Se prenumeră la toate oficiile poștale din ținru și din afară și la d-nii colectori.

Abonamentul pentru Braşov: Administrațiunea, Piața mare Törgul Inului Nr. 80, etajic I.: Pe un an 10 fl., pe șese luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un exemplar 5 cr. v. a. s'eu 15 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia,
BRAŞOV, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. Manuscrisuri nu se retrimit.
INSERATE se primesc la ADMINISTRATIONE în Braşov și la următoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Dukas Nachf., Max. Augenthaler & Emerich Lesner, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppelka Nachf., Anton Oppelk.
In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Maroly & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seziă garmond pe o colônă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. — Publicări mai dese după tarifă și învoială.
RECLAME pe pagina a 3.a o seziă 10 cr. s'eu 30 bani.

pressei noastre, că deocă guvernul nu va da satisfacție, acesta își va lua-o „națiunea română“.

Săciul îndărjit scie îndată să spună, cam ce fel de „satisfacție“ și-ar putea lua „Valahii“. Vred să zăgrăvescă conaționaliilor săi cel mai înfiorător tablou, cu scop de a-i ațîța și invenina în contra noastră, el merge îndărăt cu mai bine de o sută de ani, adică la revoluția lui Horea, și etă ce le spune el Maghiarilor: „Satisfacția această însemnă jefuirea curiilor maghiare, pustiirea orașelor, tragerea în țepă a infanților, dezonorarea femeilor, ose sdrobite, membre omenesc tăiate cu frezrul, pivniți deprădate“ etc.

Firește, icăna această ce o scote Bartha din pe timpul revoluției lui Horea, o presentă el cetitorilor săi fără de-ale indigetă c'un cuvânt măcar cauza pentru care poporul adus la desperare a degenerat în furia amărăciunii lui la fapte, cari se petrec în ori-ce revoluțiune din lume. De-ar fi cetit Bartha măcar o singură pagină din istoria nesfârșită a barbariilor și crudelităților, cu care nobilimea îngâmfată maghiară din Ardeal vécuri întregi a tractat pe nefericitul iobag român, de sigur, că nu s'ar fi provocat la scenele durerose din timpul acelei mari revoluțiuni, pentru a ațîța cu ele pe conaționali săi de ațî.

Da, poporul adus la desperare și-a luat atunci satisfacție pentru mii și mii de nelegiuiri, de injurii, de schingiurii, de umilirii și batjocurii. Sute de ani iobagul român a fost prada celei mai negre tiranii din câte cunoșce istoria. El n'a fost despoiat numai de drepturile civile, ci și de drepturile firești ale omului, și înaintea nemeșului ungar cănele acestuia prețuia mai mult, decât capul unui „Valah“.

De am sta să arătăm măcar un picur din oceanul suferințelor de pe atunci ale „Valahului“ urgisit de Bartha, ar trebui să scriem volumuri întregi. Presupunem însă totuși, că Bartha, care mai este și deputat, va fi răsfoit măcar în parte istoria anilor de tristă amintire și ne va da totă dreptatea, când susținem, că satisfacția, ce s'a luat la 1784, a fost cea mai firească urmare a faptelor de brutalitate, de injustiție și de tiranie, cu care nenorociții iobagi au fost tractați sute de ani de cătră acea clasă de indiviți, pe care istoria îi numește „omenii săngiurii“ și cari pe de-asupra mai purtau și numele de „magyar nemes“ și „magyar földesúr“.

Dér să vedem, ce scie să ne mai spună iscusitul Săciul în amintitul articol. El dice, că națiune română nu există în țera această, că nici n'a fost și nici nu va fi! A fost însă și este numai *rassă valahă*, care a venit aici, ca păstori cu turme de oi, ér deocă au venit, „nemeșii“ unguri li-a dat concesiu de a-se coloniza și apoi au devenit iobagi. Românii nici odată nu s'au putut forma în națiune, ca d. e. Sașii și Secuii, „ér o națiune, care nu există, nu poate nici să aibă eroi naționali“.

Nu ne vom dimitte în desfășurări de teorii politice și de drept față cu Bartha, care te miri, că nu dice, că „Valahul“ nu-i făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Deocă dumnilui vré însă, ca prin negațiunea națiunii române să nege caracterul de erou național al lui Avram Iancu, n'a făcut alt ceva, decât să nege existența unui adevăr asupra căruia întreaga lume civilisată, afară dór' de „cultivatorii Orientului“, e de mult în clar.

Bartha se face însă și avocat, și încă avocatul procurorului Lazar contra lui Avram Iancu. El cercă să justifice atitudinea și insulta nesocotită, ce acel procuror a aruncat-o asupra memoriei sfinte a lui Iancu. Dér cum? Dice, că limba ungarăscă fiind prea séracă în expresiuni, nu i-a dat îngâmfatului procuror posibilitatea de a alege alte expresiuni, pentru a caracteriza „crima lui Iancu“. Acesta, dice el, și toți ceilalți „mercenari austriaci“, fă în înțeles moral, fă politic, a fost mai rău decât o „căpetenie de bandiți“, fiind-că a primejduit tôte interesele mari ale patriei sale.

Apoi esclamă: „Iancu a fost trădător! Crimă mai mare, decât această, nu există. Pen-

tru un trădător de patriă nu e o insultă, când este calificat de căpetenie de bandiți, deore-ce această e o atenuare a crimei și o ore-care curățire a memoriei lui“. Apoi finesece ast-fel: „Toți aceia, cari glorifică memoria lui Iancu, sevrșesc cultul trădării de patriă“.

Iancu mai rău decât o „căpetenie de bandiți?“ Iancu „trădător de patriă?“ A, jupâne Săciul, care te laudă, că adorezi libertatea, să pôte ore să nu te fi mirat însu-ți — recetindu-ți cele ce le-ai scris — de grozava rătăcire și orbie de suflet, la care te-a dus ura și fanatismul de rassă?

Dér în fața a înșe-și mărturisirilor istoricilor și scriitorilor de frunte maghiari, cari sunt siliți a recunoșce, că nemuritorul Iancu a fost intruparea celor mai mărețe ideale, că naționalitate, libertate națională, drepturi generale omenești, egalitate și dreptate au fost idealele lui Avram Iancu, izbucnirile fanatice ale unui Bartha dispar și se nimicesc de sine. Lăsând în urma lor dór' atestarea tristă despre aceea, unde pôte duce șovinismul și ura de rassă!

Bartha și cu ai săi însă trebuie să o scie, că de ne-ar considera ei înțecit și înmiiit „trădători“, noi Românii nu vom înceta nici-odată a glorifica memoria lui Iancu și a cinsti în el pe eroul, care a luptat luptă sfântă pentru drepturile și libertatea unui popor de vécuri asuprit!

Sub impresiunea momentului.

Suntem și cred, că vom mai fi încă timp îndelungat sub durerosa impresiune, ce a făcut asupra noastră incusa procurorului conte Lazar cu ocaziunea pertractării finale în afacerea monumentului fericitului Avram Iancu. Fiind așa-dér sub această durerosă și revoltătoare impresiune, cuvine-se să ne dăm sēma, cum se pôte, că adversarii noștri seculari nici după trecere de o jumătate de secul, séu 50 de ani, să nu vré a cunoșce și recunoșce, că nu noi, ci ei au fost, mai sunt și vor mai fi până vor dispără de pe fața pământului, cum au dispărut și cele 8 popore varvare, ce au năvălit asupra acestor țeri, ei, dice, au fost cauza și cauzele tuturor devastărilor, tuturor incendiilor, omorurilor și deprădărilor, câte s'au comis în acel timp de tristă memorie, dér dema de ținut în minte și înregistrat fidel în istorie, ca să fiă de învăț în viitor.

Și, deocă e așa, să ne întrebăm, care a fost cauza acelor rele devastări, omoruri etc., deocă nu lăcomia de domnie, de supremație, de înmulțire și independență a Maghiarilor contra Austriei și conlocuitorilor popore de pe periferia pământului, ce figura în geografia sub numele de Ungaria, Croația și Transilvania.

Tot această lăcomie e cauza nemulțămirei generale și în ziua de astăzi, și fiind-că vedem cauza — „eodem produenut efectus“, — datori suntem, pe cât putem să încercăm, deocă nu a înlătura de tot, cel puțin a împiedeca, a amăna îndeplinirea lor.

Una din cauzele, care pe compatrioții noștri îi induce în eróre de-a crede în realizarea dorinței, lăcomiei lor, e cultura morală a noastră, ce ni-a insuflat creștina doctrină: „îbesece pe de-aprópele tēu, ca pe tine însu-ți“, „deocă-ți va da cine-va o palmă peste obraz, întorce-i și pe cealaltă“, „cel ce scote sabia, de sabiă va fi tăiat“, „ce ție nu-ți place altuia nu face“, — doctrine, cari creștinându-se adversarii noștri cu 7-800 ani „mai târziu decât noi, la inima lor încă n'au pētruns, ér acum, după ce a adus chiar dieta țerei lege despre lipsa de confesionalitate, nu e speranță să mai pētrundă în viitor.

Așa fiind, datori suntem a ne pune și noi pe terenul, pe care stau ei, că deocă nu putem lupta cu asemenea arme, să luptăm cel puțin pe terenul cel mai avem. Armele guvernului sunt ministériile, prefecturile, cu un cuvânt administrațiunea politică, judiciară și economică. Legea a regulat încât-va limba, în care ar avé a se face administrațiunea, dér guvernul și funcționarii săi nu numai nu respectă, ci

e calcă în adins cu fapte, note și circulații, ér noi, în loc de a ne opune la tot pasul, umblăm cu capul pe tipsiă, înghițând noduri și numai sporadic se ridică ca o cucuveică când și când câte un glas strigând în pustia, fără a fi ascultat și respectat.

Ei bine. Deocă nu avem destul curagiū bărbătesc să se ne opunem guvernului cu legea a mână și să cerem dela funcționarii lui totdeuna și la totă ocaziunea respectarea legii și luarea în considerațiune a dreptului nostru, veniți să eserціăm acest drept și să ne manifestăm esistența și puterea față de Maghiarii și maghiaronii cei ce sunt în viața de tôte zile asemenea cu noi, ba une-ori le suntem superiori séu chiar stăpâni. Deocă noi în afacerile de cumpărare, de vânzare, de petrecere și înțelegere cu ei li-am vorbi, li-am cere și da bucatele, obiectele și marfa noastră numai în limba noastră, cum fac ei cu a lor, s'ar familiarisa cu ea, ar începe a-i cunoșce dulcēța, și încet și încetul ar suferi-o și nu ar respinge-o așa brusc, cum fac acum.

Să nu credem, că deocă le vom vorbi în limba lor, ne vor da mai mult pentru vitele, bucatele, vinurile, casele, moșile și ori-ce obiecte și marfă a noastră, decât deocă li-am cere prețul aceloră în limba noastră. Nu de dragul limbei maghiare, ce o ascultă cu mare plăcere și o consideră ca un triumf al lor asupra noastră, cumpără ei obiectele și marfa noastră, ci pentru-că e mai bună, séu mai efină, decât a altora.

(Va urma.)

Revistă externă.

Discursul lui Bülów. Pressa vieneză se ocupă cu viu interes de discursul ținut de secretarul de stat Bülów în Reichstagul german. „Fremdenblatt“ dice, că acest discurs va fi cetit pretutindeni cu cel mai mult interes. Impresia, ce o face discursul este, că politica esternă a imperiului german se află în cele mai bune mâni, și convingerea această e un motiv de a-se recunoșce îndreptățite tôte reclamațiunile, ce se fac în numele imperiului. „Neue fr. Presse“ constată, că contele Bülów a caracterizat cu atăta hotărire și francheță politica universală, încât se vede deslușit, că el n'a avut în vedere numai proiectul privitor la sporirea flotei. Din discursul său reiese bănuiala unor puternice șguduirii. De mare însemnătate e și asigurarea, ce o dă contele Bülów, asupra poziției Germaniei în Europa, când vorbește despre „neclintita triplă-alianță“ și despre relațiunile cu Rusia. „Neue Wiener Tagblatt“ recunoșce, că discursul contelui Bülów cuprinde vaste orizonturi și e întemeiat pe baze istorice. În discurs s'a relevat cum se cuvine și poziția Germaniei în politica universală. Ceea-ce dă espunerei contelui Bülów adevărul ei farmec, este declarația, că imperiul are datoria să apere avēntul fără esemplul al industriei sale și pe comercianții săi iscusiti. Dér diplomația germană a adus și dovada, cât de mult scie, ca să întrebuișteze prestigiul politic pentru expansiunea industriei și a comericiului. „Oesterraische Volkszeitung“ face o paralelă între discursul contelui Bülów și espunerea contelui Goluhowski și vede în asemănarea declarațiilor acestor doi bărbați de stat un moment forte îmbucurător.

Discursul rostit de contele Bülów în Reichstagul german e primit cu o via plăcere și în Germania, în Franca cu satisfacția pentru rezerva manifestată față de Anglia, ér în Anglia acest discurs a pricinuit o mare desisusie. „Kölnische Zeitung“ dice, că politica afirmată de Bülów față de Anglia e aprobată de tôte Germania. Cu o politică onorabilă de interese se pôte merge cu mult mai departe, decât cu manifestații de sentimente, cari trec de obicei de-asupra scopului urmărit. Discursul e cea mai viuă dovadă, că cu ocazia călătoriei împăratului Wilhelm II în Anglia, nu s'a încheiat nici o înțelegere, ce ar lega politica germană de aceea a Angliei. Afară de această, ori ce German trebuie să se bucore de declarațiile solemne asupra firmității

triplei-alianțe. Tot așa de interesantă apoi e declarația privitoare la relațiunile amicale cu Rusia, cari formeză unul din stēlpii politice germane. Aceste relațiuni intime sunt îmbucurătoare în cel mai mare grad și formeză cea mai bună garanție de pace.

Incurcături. „Morning Post“ din Londra publică o convorbire, ce a avut-o un corespondent al ziarului „Rossija“ din Petersburg cu ministrul frances de esterne. După informațiunile fōiei englese Delcasse, să fi quis, că nu crede, că Anglia după război ar ataca Franca. Dér deocă ar ataca-o în colonii, Anglia pôte să se aștepte la o opunere tare. Franca, dice Delcasse, nu doresce războiul cu Anglia, deore-ce nu voesce să ia Angliei nimic. Altfel stă însă lucrul cu Germania. Acesta trebuie să se estindă în interesul industriei sale. Numai o singură cauză ar pută să aibă Anglia de a-se încăera cu Franca. Causa această ar fi puternica coaliția de flote, și de aceea Englesii ar voi nimicirea flotei francesce. Franca însă nu va da Angliei privilegiu pentru această. Esistă o solidaritate între puterile europene, care n'ar suferi nimicirea flotei francesce. Ministrul avisă în fine la intimitatea raporturilor dintre Rusia și Franca.

Rusia și Bulgaria. „Novoje Vremja“ din Petersburg a publicat zilele trecute o scire, care a produs în Bulgaria mare surprindere. Se dicea anume, că Rusia va ocupa pe sēma escadrei sale din Marea neagră portul bulgar Burgas, ca să contrabalanseze estinderea Germaniei în Orient, estindere promovată de Sultanul prin aceea, că a dat unei societăți germane concesiu de-a construi linia ferată la Bagdad. Din cauza această pressa opozițională bulgară atacă vehement pe principele Ferdinand și guvernul bulgar învinuindu-i, că dă pradă Rusiei cel mai frumos port al Bulgariei, numai ca să câștige grația țarului. Spiritele însă au fost liniștite printr'o desmintire oficială din Petersburg a scirei fōiei rusesce, deore-ce Rusiei nu-i trece prin gând a ocupa acel port tocmai acum, când între ea și Bulgaria există cele mai bune raporturi și când învoiala Rusiei cu Austro-Ungaria îi impune celei dintăi a păstra status quo în Orient.

Sporirea flotei francesce. După cum se anunță din Paris, fostul ministru al marinei francesce Lokroy a depus pe biroul camerei un proiect de lege, prin care cere 500 milioane franci pentru sporirea flotei de război.

SCRIRILE ZILEI.

— 8 (20) Decembrie.

Starea fondurilor din diecesa gr. cat. a Lugoșului. Ordinariatul episcopesc de Lugoș comunica starea fondurilor diecesane cu finea anulului 1898. Etă, pe scurt, cum stă averea diecesei: 1. Fondul Radolfian înființat la 1857 a fost la finea anulului 1898 de 50,762 fl. 80½ cr.; 2. Viduo-organal 62,516 fl. 05½ cr.; 3. Preoților d-ficienți 30,148 fl. 45 cr.; 4. Jovaiam (inf. 1881) 15,791 fl. 03½ cr.; 5. Braica (inf. 1892), 5,139 fl.; 6. Chisian (inf. 1876) 1,613 fl. 86 cr.; 7. Livian (inf. 1895) 4,629 fl. 37 cr.; 8. Bobian 1,494 fl. 4 cr.; 9. Scol. district. Hateg (inf. 1872) 2,863 fl. 42 cr.; 10. Bis. Catedrală (inf. 1879) 5,204 fl. 55 cr.; 11. Braic (inf. 1898) 16,487 fl. 12 cr.; 12. Convict 3,553 fl. 46 cr.; 13. Sofroniu Popa (inf. 1890) 13,330 fl. 40 cr.; 14. Stoima (inf. 1884) 821 fl. 60 cr.; 15. Boroș (inf. 1897) 323 fl. 26 cr. Averea totală a acestor fonduri e de 214,658 fl. 46½ cr., din cari s'au împărțit stipendii și ajutóre până acum de 117,833 fl. 30 cr. Afară de aceste sume mai sunt depozitate de ale bisericelor în sumă de 17,479 fl. 7 cr.

Budgetul României pe anul 1900 — 1901. Săptămăna această guvernul român va depune în cameră budgetul general al statului, care prevede la venituri și cheltueli suma de 242,599.000 lei. El se presentă cu un spor de aprópe 14 milioane față cu eseroiciul curent. La veniturii sporirea s'a făcut pe basa nouelor proiecte de impozite.

Inaugurarea conferențelor la Ateneu. Duminică seara, la Ateneul român din București s'au inaugurat conferențele din acest an. După o scurtă dăruire de seamă, făcută de d-l V. A. Urechia, vice-președintele Ateneului, a urmat conferința d-lui Xenopol asupra... „divinităților moderne“.

Viscole. După scurta sosire la Viena, furtunile și zăpada la Triest și Fiume, în Dalmația au cauzat pagube mari. Circulația pe căile ferate e întreruptă. La Seghedin a nins două zile neîntrerupt; comunicația cu tramvaiurile e întreruptă; trenurile sosesc cu mari întârzieri. În jurul Clușului de asemenea a căzut multă zăpadă. Din Viena se anunță, că vânturi teribile au băntuit în tot Orientul și au căzut mari cantități de zăpadă. O telegramă din Belgrad spune, că lângă capitala Serbiei, două păstoriri au fost îngropate de zăpadă, împreună cu turmele lor.

Darul Țarului. Țarul va dăruia prințului George al Greciei un yacht, al cărui echipaj va fi compus din mateloti candidi. Yachtul se construiește în șantierul dela Sevastopol.

Eclipsă de lună. Ultima eclipsă de lună în veacul al 19-lea, a fost Duminică noaptea. Intunecimea a fost aproape totală, pentru-că ea a atins cam 99% din periferia lunii. Luna a intrat în umbra pământului la orele 12.44 și a ieșit din umbră pe la 4 ore dimineața.

Pentru masa studenților dela școlile medii și superioare din Brașov au intrat următoarele contribuții:

Pe lista nr. 148 (colectant d-l preot din Dridif Iosif Opreș) cu totul fl. 5.15, și anume: Iosif Opreș 2 fl., Rafira Opreș 1 fl., Mateiu Streza 50 cr., dela mai mulți săteni din Dridif fl. 1.65.

Exprimăm cele mai vii mulțămiri pentru aceste nobile daruri: *Diracțiunea școlilor.*

Starea învățământului în arhidieceza Blășului.

Între rapoartele cetite înaintea sinodului arhidieceșan din Blășiu, ținut la 22 Noembrie a. c., de un deosebit interes este raportul despre școlile din arhidieceșă. Estragem din acest raport următoarele date publicate în numărul din urmă al fôiei bisericești din Blășiu.

La gimnaziu (din Blășiu) s'au înscris pe anul școlastic curent cu totul 456 școlari, împărțiți în 10 clase (I și II paralele), din aceștia 94 gr. ort., 3 rom. cat. și 2 israeliți. Sunt împărțiți din beneficiul de pâine 182 școlari, și cu stipendii 48. Locuiesc în internatul Vancean 116. Suma stipendiilor împărțite la studenți e de 3420 fl. din aceștia numai 530 fl. sunt de airea (470 f. Rudolf și 60 Braia), ceilalți toți sunt din fondurile arhidieceșane. Suma cea mai mare, de câte 800 fl., se dă din f. Vancea și f. br. Urs. Din f. școlarilor miseri în caz de morb, s'au împărțit în an. școl. 98/9 suma de 29845 fl., scara fondului e de 7529-78 fl.

Numărul profesorilor e 1 director, 11 prof. ordinari, 1 suplent și 3 prof. de religioane. Mai sunt 3 prof. pentru studiile extraordinare și 2 catecheti.

Ca salarii primese toți aceștia 11,665 fl., bani de quartir 1300 fl., relut de lemne 140 fl. cu totu se dau profesorilor 13,105 fl. Afară de suma aceasta profesorii au primit în an. școl. trecut 3255 fl. ca subsidii și remunerații. Peste tot Arhidieceșă contribuie la susținerea gimnaziului cu suma de peste 21 mii fl.

Cu toate acestea raportul constată, că suma acésta nu e suficientă, din motivul, că fiind salariile profesorescei neîndestulătoare, aceștia nu pot să se cultiveze și specializeze în studii lor, și pentru-că institutul nu poate fi provădut cu recuizitele de învățământ necesarii, cerute de progresele științifice, ce se fac și de azi. De aceea propune sinodului crearea de fonduri nouă și edificarea unui al doilea internat pentru studenții mai săraci.

Din rapoartele despre celelalte institute de învățământ estragem următoarele date: la preparandii este un director, 3 prof. ordinari, 1 catechet, 3 prof. extraordinari, și 1 instructor, numărul elevilor e de 118. La școala de aplicație, care are 60 elevi, cu un singur învățător, 1 catechet și 1 prof. de

cant. La școala de repetiție economică sunt 4 elevi și un învățător. La școala de fete sunt aplicate 10 puteri didactice (6 învățătoare și 2 învățători), numărul elevilor e de 133. Pe lângă școlile acestea sunt și 2 internate: unul la preparanți și celalalt la fete, în cel dintâi sunt 36 elevi, în al doilea 60 elevi.

Suma ce se recere pentru întreținerea acestor școli, e de aproape 7000 fl.

La sfârșitul raportului se cere ridicarea cursurilor preparandiilor la 4 ani, după cari elevii să potă depune îndată examenul de calificare. De asemenea se mai dorește largirea internatului preparandial, eventual primirea grătită în acela a elevilor buniș. a.

Între rapoartele predate comisiei școlastice mai este cel despre starea învățământului popular prezentat de Rsm Gavril Pop canonic.

Din acesta apare, că în an. școl. 98/9 au fost obligați a cerceta școlile de toate zilele 36,239 prunci, au cercetat'o 27,671. n'au cercetat'o 8558. Dintre cei obligați la școala de repetiție au frecuatat'o 7375, n'au frecuatat'o 6166.

În 93 comune, în lipsă de școli gr. cat., copiii au cercetat școala gr. ort. — în 27 cea de stat, — în 13 școala comunală — în 5 cea rom. cat. — în 3 cea luterană — în 2 cea reformată și în 1 școala „Emkei“.

Școlii de băieți și fete au fost 434, cu docenți ambulanți 50. școlii numai de fete 6. În 411 salarii a fost de 300, ér în 120 au avut și cuinenenai.

Pentru completarea salariului docențial 4 școlii au avut ajutor din fondurile tractu alii (110 fl.) — 24 din fondul școlastic arhid. (1999 fl.) — 103 dela stat (13606 fl.) — 73 au avut ajutor dela stat pentru cuinenenaii (3650 fl.) — 4 au avut ajutoare dela Alodiu (413 fl.) și din f. Simu s'au solvit salarii la 5 învățători (680 fl.)

Școlii cu mai mulți docenți au fost numai 21.

Dintre docenții aplicați la școli au fost calificați 366 bărbați și 8 fete, necuificați 103 bărbați și 2 fete. Edificii școlastice corespunzătoare au fost 348, necorespunzătoare 126, locale închiriate pentru școala 10. Pomăritul s'au inclus în 304 școli, stupăritul în 44, impletitul cu nuele în 2, metăsaritul nicăiri.

Din propunerile făcute relevăm înfițarea unui post de inspector școlastic arhidieceșan, ca post independent, — apoi luarea măsurilor pentru cercetarea regulată a școlilor de repetiție.

Correspondența „Gaz. Transilvaniei“.

Veneția inferioară, 12 Dec. n. 1899.

În anul 1890 devenind vacantă parohia comunei Veneția inferioară, am avut onoarea de-a alege de paroch în comuna noastră prin aclamațiune pe d-l Virgil Pop, abiturient, prin alegerea căruia nu ne-am înșelat în speranțele noastre, pentru-că în decursul păstoririi sale de 9 ani, s'a purtat ca un adevărat păstor sufletesc, câștigându-și în acest interval încrederea tuturor poporenilor, fără deosebire de confesiune, lucrând fără preget în afacerile bisericești școlare astfel, că în acest interval starea materială a bisericești, dela 1500 fl. s'a ridicat la 3000 fl. la îndemnul dănsului și din încrederea poporenilor săi.

Dér tocmai când trecurăm peste greutățile începutului și speram a ne pute bucura împreună de ródele ostenețelor, mergând mai departe pe frumoasa cale, pe care apucarăm, aflându-se d-l preot în cea mai bună armonie cu poporul și cu inteligența atât din comună, cât și din împrejurime — escriindu-se concurs de paroch în comuna sa natală Cristian, chemat fiind de poporeni de acolo în mai multe rânduri și în decurs de 2 ani stăruind acei poporeni în continuu pe lângă persoana dănsului, ca să le fie lor păstor sufletesc, în cele diu urmă s'a decis, ca totuși să ne părăsescă acest bun păstor.

Duminică în 10 Decembrie își luă în biserică rămas bun dela aceia, pe cari în decurs de 9 ani cu cea mai mare acurateță, zel și abnegațiune i-a păstorit. Când dișe, că „sórtea a adus cu sine, că eu astăzi trebuie să vă părăsesc“, atât a fost poporul de emoționat, încât a început a vărta lacrimi, exprimându-și părerea de rēu, că îi părăsescă, și exprimându-se între sine, că un asemenea păstor bun forțe cu anevoie își vor mai afla.

Ne consolăm însă, că duce dela noi reminiscențe plăcute și pot fi mângăiați Cristolovenii, că și-au pus încrederea într'un astfel de păstor bun și zelos.

Fiind prea emoționați pentru depărtarea iubitelui nostru preot, internul inimii noastre ne îndemna, ca și pe această cale să i exprimăm mulțămirile noastre sincere pentru conducerea înțeleptă, fiindu ne purtarea dănsului călăuz îndreptător.

Sé deo Dumneșeu, ca comuna noastră bisericească cât mai curând se-și pună încrederea în alt conducător tot așa de bun și conștientios!

Membrii comitetului parochial.

Șeitin, 17 Decembrie 1899.

Stim. d-le Redactor! Ziua de 17 Decembrie a fost o zi de mare însemnătate pentru parohia gr. cat. din frumoasa comună Șeitin. Ați s'a îndurat Escelența Sa Michael Pavel, episcopul nostru, a întări definitiv pe M. O. D-n Georgiu Maior preot gr. cat. de paroch în acea comună parochială, pe care fie iertatul M. O. D-n Paul Maior a pus'o la un nivel, cu care diecesa numai mândri se pote. Biserica pompoasă, casă parochială, două edificii școlare, toate zidite după recerințele timpului modern vestesc memoria lui, care în veș va rămâne în sufletele credincioșilor.

La 9 ore, în sunetele clopotelor, Rvds. D-n Al. Bozintan paroch în Nadlac, protopopul districtului Macău, Rvds. D-n Samuil Botta prot. on., paroch în Ghiris, împreună cu M. O. D-n Georgiu Maior, s'au dus la biserica gr. cat., care era îndesată de public, începându-se apoi serviciul divin. După finirea serviciului a urmat instalarea în postul de paroch, s'au citit literile denumirii, după asta a urmat predarea semnelor și a evangheliei etc. prin Rvds. D-n Al. Bozintan, care prin o vorbire rară a emoționat pe cei de față, putându-se observa la mulți lacrimi de bucurie curgând din ochi. Era o bucurie și îndestulare generală.

Cântările sub durata s. liturgii le-a executat corul sf. bisericești gr. cat. din Șeitin sub conducerea bravului învățător și conducător de cor d-l Ales. Chira. Corul în adevăr a escelat prin precisiunea și melodiile cele frumoșe, satisfăcând publicul peste așteptare. Corul de present are 76 de membri. Laudă lor!

După finirea actului, au urmat felicitările. Parochienii gr. cat. s'au prezentat sub conducerea d-lui Paul Görög și Alesandru Chiru, învățător, ér parochienii gr. or. sub conducerea M. O. D-n Pavel Mercea, paroch gr. or. și Spect. d-n Constantin Roscău presb. com. par. gr. or. Comuna politică sub conducerea bravului notar stim. d-n Demetru Feier și Constantin Stragia, jude comunal, corul cânta „mulți ani“.

Dupa acestea a urmat prânz comun, la care au participat șefii deputațiunilor. Săra ne-am despărțit, ducând o amintire neuitată.

Un parochian.

Loteria Casei naționale.

Prospect. „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ — pe baza concesiunii acordate de On. minister reg. ung. de finanțe cu ordinațiunea Nr. 49,522 din 27 Iulie 1899, — arangéză o Loteriă de efecte, al cărei profit se va folosi pentru ridicarea unei Case naționale în Sibiu, în care se va instala un *Museu istoric și etnografic român* și *Biblioteca Asociațiunii* etc. Prețul unui bilet de loteriă 1 corónă.

Câștiguri:

1 câștig principal în valoare de Cor. 10.000 = C. 10.000.
1 câștig principal în valoare de Cor. 3.000 = C. 3.000.
2 câștiguri în valoare de Cor. 1.000 = Cor. 2.000.
5 câștiguri în valoare de Cor. 500 = Cor. 2.500.
10 câștiguri în valoare de Cor. 200 = Cor. 2.000.
10 câștiguri în valoare de Cor. 100 = Cor. 1000.

20 câștiguri în valoare de Cor. 75 = Cor. 1.500.

20 câștiguri în valoare de Cor. 50 = Cor. 1000.

60 câștiguri în valoare de Cor. 20 = Cor. 1000.

100 câștiguri în valoare de Cor. 10 = Cor. 1.000.

În total 219 câștiguri în valoare de Cor. 25.000.

Tragerea la sorți se va face în Sibiu la 31 Maiu 1900 st. n. în prezența unui notar public și a unui comisar politic.

Consemnarea câștigurilor se va publica la trei zile după tragere. Ridicarea lor se va face în decurs de 60 zile dela tragere.

Bilete de loterie se pot procura dela biroul Asociațiunii în Sibiu (N. Szeben, strada morii Nr. 8), și se vor vinde la toate băncile românești.

Sibiu, în Decembrie 1899.

Comisiunea loteriei.

Felicitările de Anul-nou.

Apel. În presăra ultimei aniversări, mai mulți Domni din Sibiu au publicat în ziarele noastre un călduros apel pentru *rescumpărarea felicitărilor de Anul-nou*, în care s'a diș între altele: „Ar fi un lucru deopotrivă binevenit pentru toate straturile societății noastre, decât obiceiul felicitărilor de Anul-nou s'ar pute reformă astfel, ca pe lângă menținerea părților sale bune și plăcute, să se evite înconveniențele lui“.

În urmărirea acestui scop s'a făcut propunerea: de a pune obiceiul felicitărilor de Anul-nou în serviciul culturii noastre, prin rescumpărarea lor în favorul „Casei naționale“, și anume astfel, că toți aceia, cari vor dona cheltuielile avute în trecut cu felicitările de Anul-nou pentru scopul arătat, să primescă în ziua aniversării o consemnare completă a persoanei, cari au adoptat acest procedeu.

„Prin acésta — dișe Apelul — s'au menținut părțile frumoșe și plăcute ale felicitărilor: ne reamintim prietenii noștri, și ei își aduc aminte de noi, gândurile și simțămintele noastre se întelnesc la serbătorea aniversării“; de altă parte suntem scutiți de o mare pierdere de timp și mai ales eventualitatea — altcum greu evitabilă, — de a uita câte un prietin bua și de a trece în ochii lui ca ómeni lipsiți de atențiunea cuvenită.

Deși acest Apel a fost publicat numai cu 3—4 zile înainte de Anul-nou, a găsit totuși un viu rēsunet în sinul publicului nostru și a avut de rezultat 62 rescumpărări în suma de Coróne 267.60 în favorul „Casei naționale“, precum și încă un număr mare de donațiuni pentru alte scopuri filantropice.

În vederea acestei aplecări a publicului, de a-și rescumpăra felicitările de Anul-nou, subsemnatul comitet central s'a vedut îndemnat a lua însu-și inițiativa pentru a pune obiceiul felicitărilor în serviciul scopurilor culturale urmăríte de Asociațiune, și adreséză prin acésta un călduros apel către publicul român, rugându l să adopte în număr cât mai mare rescumpărările propuse, și să doneze sumele de rescumpărare Asociațiunii noastre pentru alimentarea fondului „Casei naționale“.

Lista rescumpărărilor se va publica în ziare și în mică publicațiune festivă, care pe ziua Anului-nou se va trimite la adresa tuturor acelora, cari își vor rescumpăra felicitările.

Din ședința comitetului central al Asociațiunii, ținută în Sibiu la 7 Decembrie 1899.

Dr. Ilarion Pușcariu m. p. Dr. Ilie Beu m. p.,
președinte. secretar II.

Literatură.

În editura „Revistei Ilustrate“ a d-lui preot din Șoimuș (p. u. Nagy-Sajo) a apărut o broșură intitulată: „Cum să fotografăm“, instrucțiune practică pentru amatorii artei fotografice, de Ioan Nișu Pop. În text se află 31 ilustrațiuni. Un exemplar costă 50 cr. Jumătate din venitul curat e destinat corului plugarilor români din Șoimuș.

„Fetele casnice“, cor pentru trei și patru voci femeesci de Timoteiu Popovici. Acésta dragălașă compoziție musicală se află de vândare la d-nul autor în Sibiu (seminarul arhidieceșan), cum și la Tipografia „A. Mureșianu“ în Brașov. Prețul 15 cr. (plus 3 cr. porto).

Dela Tipografia „A. Mureșianu“ din Brașov se pot procura următoarele opuri:

Idealul învățătorului român, studiu social pedagogic, de *Ión Dariu*. Prețul 20 cr. (cu posta 23.)

Disciplina cu devotamentul și tubirea în serviciul educațiunii, de *Ión Dariu*. Prețul 20 cr. (cu posta 23.)

Banca în școlă, studiu asupra întocmirii ei, de *I. Dariu*. Prețul 15 cr. (cu posta 17.)

CĂLINDARUL PLUGARULUI pe anul visect 1900.

A apărut și se poate procura dela **Tipografia A. Mureșianu din Brașov.**

Acest Călindăr au intrat în anul VIII-lea, format mare, și conține portretul foarte bine reușit al lui Avram Iancu. Urmază apoi cronologia anului 1900, regentul anului, începutul anutimpurilor, sărbătorile și alte zile schimbătoare, calculul sărbătorilor mai mari, posturile deslegarea postului etc. După cele 12 luni, urmază taxele telegramelor, scrisorilor, pachetelor; competențele de timbre, măsurile metrice, târgurile corectate din Transilvania, Bănat, Țera ungurească și Bucovina. În partea literară găsim un interesant capitol privitor la începerea războiului pentru neatarnare de G. Coșbuc; apoi „Popa Stoica“, poezia de Dim. Bolintineanu. Avuția și binefacerea (un interesant capitol după Smiles-Schramm). Doina, în șanțuri (poesii) de G. Coșbuc etc. În partea igienică și economică: Un dușman al omului (rachiul); Ce să facă părintii, ca să-și ferescă copiii de orbiță; Cum să tracteze părintii pe copiii lor orbi; Bune sunt beuturile pentru copii? Urmază apoi partea economică: Vitele roșii (pinzgau), de I. Georgescu. Despre gunoii, de I. Georgescu; Sădirea pomilor; Hrana vitelor (Grăunțele, sfeclele și apa de beut). La urmă mai multe povește prețioase și glume apoi anunțuri. Prețul 25 cr. (cu posta 30). *Vendătorii primesc rabatul cuvenit.*

Cursul la bursa din Viena.

Din 19 Decembrie 1899.

Leata ung. de aur 4%	115.90
Leata de corone ung. 4%	94.65
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%	119.40
Impr. căil. fer. ung. în argint 4 1/2%	99.40
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	118.25
Bonuri rural. ungare 4%	93.25
Bonuri rurale croate-slavone	—
Impr. ung. cu premii	159.50
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	137.25
Leata de argint austr.	98.70
Leata de hârtie austr.	98.35
Leata de aur austr.	115.90
Losuri din 1860.	136.25
Loții de-ale Băncii austro-ungară	906.—
Loții de-ale Băncii ung. de credit	370.—
Loții de-ale Băncii austr. de credit	369.15
Napoleondori	9.62 1/2
Mărci imperiale germane	59.07 1/2
London vista	121.27 1/2
Paris vista	47.87 1/2
Rente de corone austr. 4%	98.85
Note italiene	44.75

Cursul pieței Brașov.

Din 20 Decembrie 1899.

Bancnota rom. Cump.	9.16	Vënd.	9.20
Argint român. Cump.	9.—	Vënd.	9.10
Napoleond'ori. Cump.	9.53	Vënd.	9.58
Halbeni Cump.	5.62	Vënd.	5.65
Table Rusescoi Cump.	127.—	Vënd.	128.—
Mărci germane Cump.	58.75	Vënd.	—
Mărci turcescoi Cump.	10.73	Vënd.	—
Oris. fone. Albina 100.—	Vënd. 5%	101.50	

Proprietar: *Dr. Aurel Mureșianu.*

Redactor responsabil: *Gregoriu Măior.*

In ospătăriile cu vinuri la „Cocoșu Alb“, Strada Porții Nr. 20, la „Sfatul vechi“, (alten Rathhaus) T.-grăului Nr. 3, se capătă afară de vinurile obicnuite și

Vinuri Dessert

recomandabile de sărbători sunt:

	Buteliă			Buteliă	
	mare	mică		mare	mică
Riesling.	— .70 kr.	38 "	Sherry,	1.50 kr.	78 "
Som,	— .70 "	38 "	Madeira,	1.50 "	78 "
Steiniger,	— .90 "	48 "	Malaga,	1.50 "	78 "
Samos, griech Ausbr.	1.60 "	78 "	Lacrimae Christi.	1.60 "	88 "

Vinurile străine sunt directe importate și se vënd și cu decilitr și anume: Samos, Sherry, Madeira, Malaga, à 20 kr. și Lacrimae Christi à 25 kr.

Pentru buteli góle se bonifică 10 cr. respective 8 cr.

Pivnițele lui **Paul Artz.**

6 fl. 6 SENTAȚIE

face ciasornice nouă inventate
Original Genfer Goldin-Remontoir

(Savonette) cu cea mai fină mașinărie antimagnetică de nichel

Ciasornicele sunt așa de splendid și elegant lucrate, că nici ómenii esperți nu le pot deosebi de cele veritabile de aur. Capacurile ciselate admirabil, nu sunt supuse schimbării. — Pentru mersul regulat se dá o garanție în scris pentru trei ani.

Prețul unui ciasornic 6 fl.

Lanțuri de ciasornice Goldin, facon Sport, Marquis seu Pancer per bucata 1 fl. 50 cr.

Pentru fie-care ciasornic gratis un etui de piele.

Ciasornicele Goldin în urma siguranței ce ofer, sunt întrebuințate de cei mai mulți ampoiești la căile ferate din Austro-Ungaria. Se pot procura numai dela depoul central **Anton Rix & Bruder, Vien, II. Praterstrasse 16.**

Trimiterea cu rambursă.

Numai câteva zile.
In 30 Decembrie 1899 tragerea
Losurilor loteriei de stat reg. ung.
pentru scopuri de binefacere,
Câștigul principal 150,000.

Câștigurile totale 365,000 corone.

Losuri à 2 fl. se capătă: la secția loteriei statului în Budapesta (IX. Csepel-rakpart) la oficiile de date și sare, la cele mai multe oficii postale și în orașele principale, la cei incredințați cu vëndarea de losuri.

Budapesta, la 1 August 1899.

Direcțiunea loteriei reg. ung.

2-2.583.

Important pentru oricine!

Vëndare totală cu prețuri uimitore de ieftine,
12 obiecte prețioase numai cu
fl. 2.95 cr.

- 1 pompos orologiu de buzunar, Anker-Remontoir, de nickel; cu capac gravat; 3 ani garanță, (nu ciasornic de părete, cum espedeză alți.
- 1 elegant lanț de orologiu (de nickel ori aur t, după dorință), cu jou-jou frumos, de Paris.
- 1 elegant ac pentru c avata, de goldin duplu americ. cu imitație de brillante.
- 1 păreche de cereei de argint.

- 1 brațelată elegantă și modernă din aur Doubl. (valóre fl. 1.50 cr.)
- 1 garnitură de chemisette și nasturi pentru gulere, de goldin duplu american, constă-tatură din 5 bucăți.

- 1 păreche de nasturi pentru manșette, din goldin duplu american, cu marcă.

Aceste 12 obiecte prețioase le trimit la comandă, până când mai sunt în deposit, pe lângă rambursă seu trimiterea anticipativă a sumei de **fl. 2.95 cr.** (mai nainte singur numai orologiu anker remontoir de nickel a costat 5 fl.) Obiectele nedotrivite le rescumpăr în timp de 8 zile.

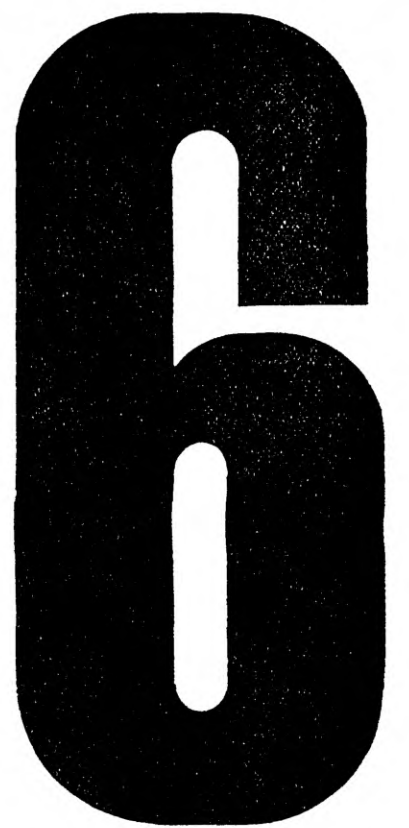
H. HOLTZER, 3-5.778.

deposít en gros de orológe și giuvelii în Cracovia (Krakau, Stradom 18).

Prețuri-Curențe gratis și franco.

Liferantul Asociației officianților de stat austriaci c. și reg.

La tóte

tragerile

Un los la
loteria de binefacere
în favorul Spitalului
Reuniunii Policlinice
din Budapesta

costă numai

1 Corónă.

Câștigul principal
în valóre de

100,000

Coróne.

5 à 20,000 cor. etc. etc.
care la cerere se rescumpără
de administrație cu scăđământ
de 20 %.

Prima tragere
fără amânare
în 4 Ianuarie.

Comande efectuează prompt:
Biroul loteriei de binefacere
BUDAPESTA, IV. Kossuth Lajos-utca 1

Cassa de bancă
Iacob Adler și Fratele
Brașov.